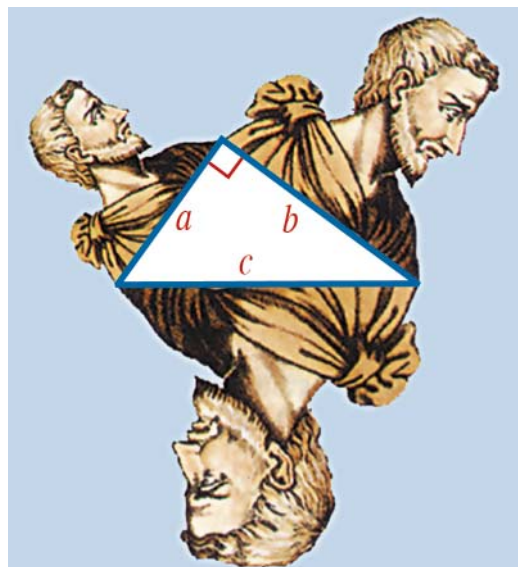

Pitagora

Naš je *Panoptikum* ovoga puta posvećen zasigurno najpopularnijem matematičaru u povijesti – Pitagori. Iako o njegovu životu i djelu nema nikakvih materijalnih tragova, trajno je zapisan u povijesti filozofije, a osobito u matematici gdje je čuveni *Pitagorin poučak* o pravokutnom trokutu možda i jedina matematička činjenica koju zna svaki iole obrazovan čovjek. O Pitagorinoj vječnosti svjedoči i izbor slika u *Panoptikumu*.

Pitagora je rođen 582. g. prije Krista na otoku Samosu u Egejskom moru. Danas taj otok pripada Turskoj. Vrlo je rano iskazivao glad za znanjem koje je, između ostalog, stjecao od učenih ljudi na brojnim putovanjima s ocem – trgovcem. Osobit je utjecaj na Pitagoru ostavio veliki Tales kojeg je sreo u Miletu kad mu je bilo nekih 18 godina, a Tales je već bio star čovjek. Pitagora se na njegov savjet 535. g. pr. K. uputio u Egipat. Tu su se oblikovala njegova znanstvena i filozofska gledišta koja nije napuštao cijelog života.

U Egiptu je Pitagora proveo 10 godina. U ratu između Egipta i Perzije zarobljen je i odveden u Babilon. U ropstvu je proveo pet godina no i to je vrijeme iskoristio za učenje. Vratio se potom na Samos gdje je osnovao školu pod nazivom "Polukrug". Nezadovoljan uvjetima života na otoku, odlazi u južnu Italiju, te u gradu Krotonu (danas Crotona) osniva malu koloniju u kojoj razvija filozofsku školu. Škola djeluje kao svojevrsna družba s vrlo strogim pravilima. Pitagorini sljedbenici, danas ih zovemo pitagorejci, njegovali su snažan osjećaj

pripadnosti i zajedništva, zatvorenosti i tajnovitosti. Odricali su se materijalnih dobara, bili su vegetarijanci (ali nisu jeli grah), nosili su jednostavnu platnenu odjeću (nije se smjela nositi odjeća od kože) i slijedili su zavjet čistoće. Učenje škole zasnivalo se na osnovnoj postavci da svijet počiva na skladnosti brojeva. U to su bili uvjereni na temelju njihova izučavanja glazbe, astronomije i dakako matematike.

Što su to u matematici otkrili Pitagora i njegovi učenici?

Prije svega, spomenimo još jednom *Pitagorin poučak*. No podsjetimo kako je činjenica da je zbroj kvadrata duljina kateta svakog pravokutnog trokuta jednak kvadratu duljine hipotenuze bila poznata puno ranije. Znali su je, primjerice, Babilonci čitav milenij prije Pitagore. Ali dokaz poučka kao opće činjenice pripada Pitagori.

Veliku je nepriliku pitagorejcima stvorila spoznaja da postoje brojevi koji narušavaju skladnost njihovog učenja. Otkriće nesumjerljivosti, odnosno iracionalnih brojeva, uzdrimalo je njihovu školu i mnoge sljedbenike dovodilo do očajanja.

Pitagora je umro oko 500. g. prije Krista. O njegovoj smrti postoje brojne legende od kojih jedna čak govori i da je izvršio samoubojstvo.